

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

Циклова комісія фінансово-економічних та облікових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи

Вікторія СОВА
«15» _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Фінанси підприємства»

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань

05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва галузі знань)

освітньо-професійна
програма

Економіка

спеціальність

051 Економіка

відділення

Економічне

(назва відділення)

2022 рік

Робоча програма

«Фінанси підприємства»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів
за галуззю знань
спеціальністю
освітньо-професійна
програма

05 Соціальні та поведінкові науки

051 Економіка

Економіка

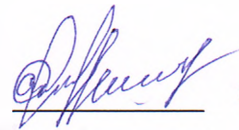
«12» серпня 2022 року, - 12 с.

Розробник: Лілія ЧАЙКА, викладач вищої кваліфікаційної категорії

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії фінансово-економічних та облікових дисциплін

Протокол від «12» серпня 2022 року № 1

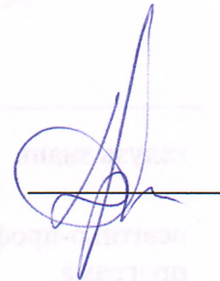
Голова циклової комісії фінансово-економічних та облікових дисциплін

С. Іванова

Схвалено методичною радою коледжу.
Протокол від «12» серпня 2022 року № 1

Голова

Д. Костюк

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Вибіркова
Розділів – 2	Спеціальність: 051 Економіка Освітньо-професійна програма: Економіка	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 90		3-й
		Семестр:
		6-й
		Лекції:
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 4 самостійної роботи – 6	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	18 год.
		Практичні, семінарські:
		18 год.
		Лабораторні:
		0 год.
		Самостійна робота:
		54 год.
		Вид контролю:
		Диференційований залік

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми здобуття освіти – 36/54

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Фінанси підприємства» є формування у студентів базових теоретичних знань та практичних навичок необхідних для виконання завдань оцінювання, планування та управління фінансовими ресурсами і фінансовими процесами на підприємствах у сучасних умовах.

Перелік компетентностей студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 4. Здатність до формування ринково-орієнтованого економічного світогляду.

ЗК 5. Уміння обґрунтовувати управлінські рішення та спроможність забезпечувати їх правочинність.

ЗК 7. Здатність працювати як самостійно, так і в команді.

ЗК 10. Здатність займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості.

ЗК 11. Здатність до оцінки та аналізу соціально-економічних процесів і явищ, до використання економічних знань у професійній діяльності.

ЗК 12. Здатність вчитися та бути готовим до засвоєння та застосування набутих знань.

Спеціальні компетентності (СК):

ФК 1. Здатність до аналізу та оцінювання фінансовогосподарської діяльності підприємств різних форм власності.

ФК 2. Здатність до управління і прийняття управлінських рішень.

ФК 3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, які необхідні для розв'язання комплексних економічних завдань, застосовувати різні методики аналізу показників господарсько-фінансової діяльності.

ФК 5. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, визначати оптимальні шляхи для зниження витрат на підприємстві.

ФК 6. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень, складати поточні та річні плани господарської діяльності з урахування ризиків та дій конкурентів.

ФК 10. Здатність складати бізнес-план розвитку підприємства.

3. Передумови вивчення навчальної дисципліни

Дана навчальна дисципліна базується на раніше здобутих результатах навчання таких навчальних дисциплін, як «Економіка підприємства», «Менеджмент», «Бухгалтерський облік», «Планування та організація діяльності підприємства».

4. Очікувані результати навчання

Результати навчання (РН):

ПРН 5. Уміння проводити моніторинг змін у законодавстві, орієнтуватися у нормативних актах, щоб забезпечувати правомірність рішень.

ПРН 6. Вміння усного та письмового спілкування державною мовою.

ПРН 7. Знання і уміння оперувати економічними категоріями та поняттями.

ПРН 9. Розуміння концептуальних засад системного управління підприємствами та особливості менеджменту в професійній діяльності.

ПРН 10. Уміння визначати суми податків, зборів, платежів до бюджетів різних рівнів.

ПРН 11. Уміння керуватись рекомендаціями та інструктивними матеріалами, проводити розрахунки планових показників.

ПРН 12. Уміння застосовувати статистичні методи при здійсненні аналізу виробничого господарської діяльності підприємства, різні методики аналізу показників господарськофінансової діяльності.

ПРН 22. Здатність продемонструвати знання та навички планування фінансових показників діяльності суб'єктів господарювання, використовуючи розрахункові дані виробничої частини бізнес-плану.

5. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання знань студентів наведено в додатку до робочої програми навчальної дисципліни.

6. Засоби оцінювання

Контрольні заходи включають поточний, модульний та підсумковий контроль знань студента.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських (практичних) занять та у процесі здійснення самостійної роботи у таких формах: експрес-опитування, тести, задачі, вирішення ситуаційних завдань, студентські презентації, робота в Інтернет тощо.

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання студентів на визначених його етапах.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

7. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Організація фінансів підприємств. Формування і використання прибутку

Тема 1. Сутність і основи організації фінансів підприємств

Поняття, суть і місце фінансів підприємств у фінансовій системі.

Поняття грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств. Джерела формування фінансових ресурсів. Поділ коштів підприємств на власні, позичені і залучені.

Сутність фінансової діяльності.

Основи організації фінансів підприємств: саморегулювання, самоокупність і самофінансування. Зміст, завдання й організація фінансової роботи на підприємствах.

Завдання та функції фінансових служб. Фінансовий менеджмент на підприємстві.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств

Суть і значення грошового обігу в організації виробничо-господарської діяльності підприємств. Способи і форми розрахунків.

Види рахунків, що відкриваються підприємствами. Порядок відкриття в банку розрахункового, валютного, позичкових рахунків. Використання коштів з розрахункового рахунку.

Організація безготівкових розрахунків, вимоги до їх проведення, сфера використання. Розрахунки платіжними дорученнями. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями. Розрахунки чеками. Розрахунки акредитивами. Вексельна форма розрахунків.

Готівково-грошові розрахунки на підприємстві і сфера їх застосування.

Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст та значення. Санкції в системі грошових розрахунків і платежів.

Тема 3. Формування і використання прибутку

Характеристика фінансових результатів господарської діяльності підприємств. Роль та місце прибутку в економіці підприємства.

Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємств.

Прибуток від реалізації продукції. Фактори, що впливають на формування прибутку. Формування собівартості продукції і її вплив на прибуток. Встановлення цін на продукцію і формування прибутку. Рентабельність продукції. Прибуток від реалізації інших активів. Позареалізаційний прибуток, його склад і формування.

Балансовий прибуток і його склад.

Прогнозування і планування прибутку підприємств. Чистий прибуток підприємств, його розподіл і використання.

Тема 4. Оподаткування підприємства

Сутність, призначення і функції податків. Законодавча база оподаткування підприємств в Україні. Поняття, що застосовуються в оподаткуванні.

Сутність податкової системи, принципи її побудови, види податків та джерела їх сплати.

Прямі і непрямі податки.

Місцеві податки та збори. Джерела і порядок погашення податкових зобов'язань платником податків.

Модуль 2. Обігові та кредитні кошти підприємства. Фінансове планування та оцінка фінансового стану підприємства

Тема 5. Обігові кошти

Обігові засоби та засоби обігу. Власні та залучені обігові засоби. Методи визначення потреб в обігових коштах. Поняття норм і нормативів обігових коштів. Економічний метод обчислення потреби в обігових коштах і його використання.

Показники стану обігових коштів. Нестача власних обігових коштів, методи її визначення і джерела поповнення. Залишок власних обігових коштів і його використання.

Суть обігових коштів і їх організація. Склад і структура обігових коштів. Розміщення обігових коштів. Джерела формування коштів. Власні, позичені і залучені обігові кошти.

Показники ефективності використання власних обігових коштів.

Тема 6. Кредитування підприємств

Необхідність участі банківських кредитів у формуванні фінансових ресурсів підприємства.

Сутність кредиту. Банківське та небанківське кредитування. Принципи кредитування. Способи забезпечення кредиту підприємств.

Механізм кредитування. Контроль за використанням кредиту. Погашення кредитів. Порядок нарахування відсотків за кредитними операціями.

Особливості кредитування в аграрному бізнесі.

Тема 7. Оцінювання фінансового стану підприємства

Загальна характеристика майна (коштів) підприємства, його склад, розміщення і структура.

Оцінка ліквідності та ефективності обігових коштів підприємств.

Платоспроможність підприємств як показник фінансового стану. Система показників фінансової стійкості підприємств та її значення.

Оцінка фінансового стану підприємств, її необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. Фінансова криза на підприємствах та причини її виникнення. Санація підприємства.

Тема 8. Фінансове планування на підприємствах

Зміст, мета і завдання фінансового планування. Методи фінансового планування.

Інформаційна база фінансового планування.

Розрахунок доходів. Визначення потреби в довгострокових кредитах, в залученні коштів з інших зовнішніх джерел. Розрахунок витрат на виробництво і реалізацію продукції, відрахувань в цільові фонди.

Планування витрат на розширення, реконструкцію і технічне переоснащення виробництва.

Виконання фінансового плану. Контроль за виконанням фінансового плану.

Зміст оперативного фінансового плану надходжень коштів і платежів.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		сем	п	с.р.	
Модуль 1. Організація фінансів підприємств. Формування і використання прибутку					
Тема 1. Сутність і основи організації фінансів підприємств	10	2	2		7
Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємства	12	2		2	7
Тема 3. Формування і використання прибутку	11	2		2	7
Тема 4. Оподаткування підприємства	11	2		1	8
Модульна контрольна робота № 1	1			1	
Разом по модулю	45	8	2	6	29
Модуль 2. Обігові та кредитні кошти підприємства. Фінансове планування та оцінка фінансового стану підприємства					
Тема 5. Обігові кошти	9	2		2	5
Тема 6. Кредитування підприємств	14	4	2	2	6

Тема 7. Оцінювання фінансового стану підприємства	11	2		2	7
Тема 8. Фінансове планування на підприємствах	10	2		1	7
Модульна контрольна робота № 2	1			1	
Разом по модулю	45	10	2	8	25
Усього годин	90	18	4	14	54

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми та зміст семінарських занять	Кількість годин
1.	Тема 1. Сутність і основи організації фінансів підприємств. 1. Сутність та роль фінансів підприємств. 2. Функції фінансів підприємств та їх характеристика. 3. Поняття фінансової діяльності на підприємстві. 4. Фінансова робота на підприємстві та її напрямки. 5. Характеристика фінансових ресурсів підприємства. 6. Управління фінансовими ресурсами підприємства. 7. Завдання та функції фінансових служб. 8. Фінансовий менеджмент на підприємстві.	2
2.	Тема 6. Кредитування підприємств 1. Сутність кредиту. 2. Форми, види та принципи кредитування. 3. Види банківського обслуговування. 4. Порядок отримання, погашення банківського кредиту. 5. Економічна сутність кредитоспроможності підприємства. 6. Головні принципи кредитування та їх відмінності. 7. Характеристика кредитного договору. 8. Особливості кредитування в аграрному бізнесі.	2
	Разом	4

10. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми і зміст практичних занять	Кількість годин
1.	Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємства 1. Документообіг безготівкових розрахунків.	2
2.	Тема 3. Формування і використання прибутку 1. Методика визначення фінансових результатів підприємства. 2. Складання плану використання прибутку підприємства.	2
3.	Тема 4. Оподаткування підприємства. 1. Методика розрахунку прямих і непрямих податків.	1
4.	Модульна контрольна робота № 1	1
5.	Тема 5. Обігові кошти 1. Розрахунок нормативів обігових коштів. 2. Методика обчислення потреби підприємства в обігових коштах.	2
6.	Тема 6. Кредитування підприємств 1. Методика розрахунку за простими та складними відсотками. 2. Визначення теперішньої та майбутньої вартості грошових коштів.	2
7.	Тема 7. Оцінювання фінансового стану підприємства 1. Розрахунок основних показники фінансового стану підприємства.	2

	2. Складання звіту про фінансові результати.	
8.	Тема 8. Фінансове планування на підприємствах 1. Методика складання поточного фінансового плану підприємства.	1
9.	Модульна контрольна робота № 2	1
	Разом	14

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми і зміст лабораторних занять	Кількість годин
1.	Не передбачено навчальним планом	

12. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми і зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Сутність і основи організації фінансів підприємств 1. Завдання та функції фінансових служб. 2. Фінансовий менеджмент на підприємстві.	7
2.	Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємства 1. Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст та значення. 2. Санкції в системі грошових розрахунків і платежів.	7
3.	Тема 3. Формування і використання прибутку 1. Позареалізаційний прибуток, його склад і формування. 2. Прогнозування і планування прибутку підприємств.	7
4.	Тема 4. Оподаткування підприємства 1. Місцеві податки і збори.	8
5.	Тема 5. Обігові кошти 1. Показники ефективності використання власних обігових коштів.	5
6.	Тема 6. Кредитування підприємств 1. Особливості кредитування в аграрному бізнесі.	6
7.	Тема 7. Оцінювання фінансового стану підприємства 1. Загальна характеристика майна підприємства, його склад і структура. 2. Санація підприємства (економічний зміст санації, випадки та мета її проведення).	7
8.	Тема 8. Фінансове планування на підприємствах 1. Контроль за виконанням фінансового плану.	7
	Разом	54

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

14. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Презентації в PowerPoint, мультимедійний проектор та екран. Навчально-методичне забезпечення з навчальної дисципліни, розміщене у навчально-інформаційному середовищі Moodle.

15. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль № 1 50					Модуль № 2 50					Всього балів
T1	T2	T3	T4	МКР № 1	T5	T6	T7	T8	МКР № 2	100
СЗ №1	ПЗ №1	ПЗ №2	ПЗ №3		ПЗ №4	СЗ №2	ПЗ №6	ПЗ №7		
						ПЗ №5				
8	9	9	9	15	8	5	8	8	15	
						6				

Шкала оцінювання студентів

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результатами складання диференційованого заліку
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

16. Рекомендовані джерела інформації ОСНОВНА

Законодавчі і нормативні акти

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. № 435-IV., із змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. № 436-IV., із змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Податковий Кодекс України від 23.12.2010 р. № 2856 – VI., із змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018р. № 2597-VIII., із змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
5. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування» від 8.07.2010 р. №2464 – VI., із змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, у зв’язку з прийняттям Податкового кодексу України» від 02.12.2010 р. №2756 – VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2756-17#Text>
7. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. № 679-XIV.(зі змінами та доповненням). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
8. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III. (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
9. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. № 4618-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>
10. П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

Підручники (навчальні посібники)

11. Біла О.Г., Осипович О.І., Мединська Т.В., Фінанси підприємств: Навчальний посібник.-К.: Алерта, 2016.-186 с.
12. Данілов О.Д., Пасєнко Т.В. Фінанси підприємств у запитаннях та відповідях: Навчальний посібник. – ЦУЛ, 2011. – 255 с.
13. Непочатенко О.О., Мельник Н.Ю. Фінанси підприємств: Підручник. – ЦУЛ, К., 2013. – 504 с.
14. Пепа Т.В. Управління фінансовою санацією підприємства. К.: ЦУЛ, 2008. – 440 с.

ДОПОМІЖНА

15. Гриб С.В. Фінанси підприємств в таблицях, схемах та тестах : Навчальний посібник. - Львів: «Магнолія 2008», 2013. – 336 с.
16. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. – ЦУЛ, 2019. – 264 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

17. Верховна Рада України <http://zakon.rada.gov.ua/>
18. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua>
19. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/control/>
20. Національний банк України <http://www.bank.gov.ua/>
21. Облік і фінанси АПК. Бухгалтерський портал <http://magazine.faaf.org.ua/>
22. Газета «Все про бухгалтерський облік» <http://vobu.kiev.ua>
23. Газета «Урядовий кур'єр» <http://www.ukurier.gov.ua/>
24. Журнал «Фінанси України» <http://www.kmu.gov.ua>.
25. Нормативні акти України – законодавство для практиків <http://www.nau.kiev.ua>.
26. Поточне законодавство України у офіційному щотижневнику - бюлетені «Офіційний вісник України». <http://www.gdo.kiev.ua>.
27. Електронна бібліотека <http://pidruchniki.com.ua/>
28. Електронна бібліотека <http://www.studentbooks.com.ua/>
29. Електронна бібліотека <http://www.twirpx.com/files/financial/>
30. Наукова бібліотека <http://pulib.if.ua/>
31. Бібліотека економіста <http://library.if.ua/>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА»

Для денної форми здобуття освіти

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою (поточний, модульний та підсумковий контроль (диференційований залік).

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено вивчення 2-х модулів обсягом (кредитів ЄКТС):

- 1 модуль - 1,5 (45 год.) – 50 балів;
- 2 модуль - 1,5 (45 год.) – 50 балів.

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено застосування 3-х форм контролю знань студентів: поточного, модульного, підсумкового.

1. Поточний контроль.

За кожним елементом модулю, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни, обов'язкова певна форма поточного оцінювання знань. Такими формами можуть бути:

- усне опитування;
- письмова контрольна робота (відповіді на питання лекційного курсу, розв'язання задач, виконання певних розрахунків тощо);
- тестування знань студентів з певної теми або з певних окремих питань лекційного курсу;
- виступ на семінарських заняттях (з рефератом, в дискусії);
- перевірка розв'язання завдань (задачі, окремі розрахунки) тощо.

Критеріями оцінки є:

при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та допоміжної літератури;
- аналітичні міркування, вміння роботи порівняння, висновки.

при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

На практичному/семінарському занятті оцінюються:

- усні відповіді студентів;
- участь в обговоренні дискусійних питань;
- участь у ділових, рольових іграх та їх обговоренні;
- аналіз ситуаційних завдань та вміння доведення власної думки;
- підібрана інформація щодо прикладів з економічної практики;
- правильність розрахунків при визначенні певних показників, вирішенні ситуаційних завдань, задач;
- реферативні виступи, усні повідомлення тощо.

Оцінювання самостійної роботи студента.

Контроль самостійної роботи студентів здійснюється як під час аудиторних занять (на семінарах, практичних заняттях), так і у позааудиторний час.

Контроль самостійної роботи передбачає:

- визначення ступеня засвоєння матеріалу;
- визначення якості виконання завдань;
- своєчасне виконання і здача поточних завдань;

- оцінку знань, здобутих у результаті самостійної навчальної роботи.

2. Модульний контроль.

Кожен модуль завершується виконанням студентом модульної контрольної роботи. Модульний контроль є підсумком певного етапу вивчення навчальної дисципліни. Його мета – виявлення проміжних результатів засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни. На модульну контрольну роботу передбачено 30% від суми балів, виділених на модуль. Модульна контрольна робота проводиться у тестовій письмовій формі. Критерії оцінювання знань за модульну контрольну роботу наводиться у пояснювальній записці до неї. Оцінка за модуль визначається як сума набраних балів за поточну роботу та за модульну контрольну роботу.

3. Підсумковий контроль.

Формою підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Фінанси підприємства» є диференційований залік, який виставляється виключно за результатами поточного та модульного контролю (сума набраних балів за всі модулі). Залік виставляється під час останнього практичного заняття.

Залежно від балів, отриманих за кожний вид навчальної роботи, студент одержує суму балів, яка переводиться в національну оцінку за відповідною шкалою згідно з табл.1:

Таблиця 1. Переведення рейтингу студента за 100-бальною шкалою в оцінку за національною шкалою

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

Оцінка «**Відмінно**» виставляється студенту, який систематично працював протягом семестру, показав різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вмів успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів навчальної дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.

Оцінка «**Добре**» виставляється студенту, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з навчальної дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поповнення у ході подальшого навчання та професійної діяльності.

Оцінка «**Задовільно**» виставляється студенту, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі похибки при виконанні завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених похибок під керівництвом педагогічного працівника.

Оцінка «**Незадовільно**» виставляється студенту, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.